

Program sympozia „Významné ženy Ostrova (Schlackenwerthu)“

Ženy významných rodů žijících na zámku a panství Schlackenwerth - hrabata Schlikové, vévodové sasko-lauenburští a markrabata bádenská, velkovévodové toskáňští – sekundogenitura Habsburg-Lothringen

Pátek, 14.09. 2018

Radbot Habsburg-Lothringen, čestný host sympozia, Salcburk, Rakousko

Alice Toskánská, poslední zámecká paní ve Schlackenwerthu / Ostrově

Anotace: Poslední paní ostrovského zámku byla velkovévodkyně Alice Bourbonsko-Parmská (1849 – 1935), manželka velkovévody Ferdinanda IV. Po 36 let byla "první dámou" Schlackenwerthu - Ostrova. Svým působením nezasahovala do vývoje města, pouze přijížděla každý rok v létě o prázdninách se svými 10 dětmi do Schlackenwerthu. Zde ráda chodila do Krušných hor na hony a později navštěvovala odtud svou dceru Luisu, která se provdala na saský dvůr. Můj příspěvek bude pouze malou biografií o jejím životě, který z velké části strávila v Rakousku, v Salcburku, a z malé části v Čechách, zde v Ostrově.

Mag. Irmgard Pangerl, Rakouský státní archiv (Österreichisches Staatsarchiv) se sídlem ve Vídni

Luisa Toskánská – arcivévodkyně rakouská – korunní princezna saská – hraběnka z Montignosa – paní Tosselli

Anotace: Luisa Toskánská se narodila v Salcburku jako dcera velkovévody Ferdinanda IV. Toskánského. Mnohé léto jejího dětství a mládí trávila se svými rodiči a sourozenci ve Schlackenwerthu. Před svým sňatkem s korunním princem Friedrichem Augustem Saským v roce 1891 se musela vzdát svého členství v rodině Habsburg-Lothringen. Její manželství s korunním princem Friedrichem Augustem Saským bylo v roce 1903 rozvedeno. Její přání stát se opět příslušnicí rodiny Habsburg-Lothringen bylo císařem Františkem Josefem I. odmítnuto. Saskou stranou jí byl přiznán titul hraběnky z Montignosa a obdržela apanáž. V roce 1907 se provdala za italského skladatele Enrica Toselliho, také toto manželství bylo v roce 1912 rozvedeno. Luisa přesídlila do Bruselu, kde žila pod jménem Antoinetta Maria hraběnka d'Ysette do své smrti v roce 1947.

Dr. Helga Schwendinger, historička, autorka biografie Ludvíka Salvátora (syn Leopolda II.), Vídeň, Rakousko

Velkovévodkyně Marie Antonie a její dcery

Anotace: "Pensi alla tua madre che ti ama di cuore ...", myslí na svoji matku, která Tě z celého srdce miluje, píše velkovévodkyně Marie Antonie dne 15. června 1867 ve Schlackenwerthu (Ostrově) jednomu ze svých synů, vášnivému cestovateli a badateli středomoří Ludvíku Salvátorovi.

Nebylo to jednoduché s velkým, často rebelským houfem. Přivedla na svět deset dětí a pouze čtyři přežily svoji matku. Ferdinand IV., nejstarší, Ludvík Salvátor a dvě dcery Marie Isabella a Marie Luisa. Životním osudům obou dcer velkovévodkyně Marie Luisy se budu věnovat v letošním ročníku symposia 2018 (předmětem přednášky v loňském roce byl příspěvek o jejích synech - Ferdinandovi IV., Ludvíku Salvátorovi, Karlu Salvátorovi a Janu Nepomuku Salvátorovi).

PhDr. Dana Stehlíková, CSc., Národní muzeum Praha (emeritus)

Šperky Marie Antonie velkovévodkyně Toskánské

Anotace: Příspěvek se bude zabývat šperky, které Marie Antonie, velkovévodkyně Toskánská, jednak zdělila, získala darem či odkazy, nebo je jen užila ke své reprezentaci. Uměleckohistorický rozbor dochovaných šperků doplňují portréty a diskuse osudů šperků rozprodaných ve světových aukcích.

PhDr. Naděžda Kubů, CSc., Národní památkový ústav, Generální ředitelství Praha

Životní osudy toskánských vévodkyň a jejich residence v Čechách

Anotace: Příspěvek bude zaměřen na osudy toskánských velkovévodkyň v Čechách, především Anny Marie Františky (1672-1741), narozené v Ostrově, majitelky panství Zákupy, Ploskovice, Buštěhrad ad., její stavitelské aktivity i životní příběh. Druhá část příspěvku bude věnována Marii Anně Savojské (1803-1884), manželce Ferdinanda I. Dobrotivého, osudům zákupského panství a dalších císařských residencí, ale také jejímu životu po boku císaře.

Mgr. Pavel Koblasa, Národní archiv Praha

Rozdělení sasko-lauenburských statků po smrti Julia Františka Sasko-Lauenburského

Anotace: Dělení sasko-lauenburských statků mezi vévodkyně Annu Marii Františku a Františku Sibyllu Augustu.

Mgr. Lidmila Hanzlová, Římskokatolická farnost Ostrov a Jáchymov

Živé dědictví - soška Panny Marie Věrné.

Anotace: Příběh sošky madony, která vznikla pro klášter benediktinek v severoněmeckém Ebstorfu před rokem 1500 a byla přenesena Annou Magdalenou, vévodkyní sasko-lauenburskou, rozenou Lobkowiczovou, do Büchenu v roce 1644 a později do Ostrova -Schlackenwerthu, kde je dodnes. Ožívají i místa, kde nyní stojí kopie či repliky sošky, nazývané od roku 1726 Pannou Marií Věrnou - v Ebstorfu, Rastattu, ostrovském klášterním kostele a v Büchenu u Lauenburgu.

Mgr. Martin Aschenbrenner, Gymnázium Česká Lípa

Anna Marie Františka, sestra markraběnky Františky Sibylly Augusty

Anotace: Anna Marie Františka byla starší sestrou Františky Sibylly Augusty, s níž se po otcově smrti rozdělila o zděděný majetek. Po ovdovění a neúspěchu druhého manželství se věnovala rozvoji hospodářství na svých panstvích, sebe prezentaci i podpoře církve. Patří bezesporu mezi naše nejvznešenější a nejzajímavější barokní šlechtičny. Dosud jí však byla věnována jen poměrně malá pozornost.

Mgr. Jan Štěpánek, Ústav pro dějiny umění FF UK Praha

Cherchez la femme! Významné šlechtičny doby baroka na pomezí Karlovarského a Plzeňského kraje

Anotace: Dějiny šlechtických rodů doby baroka jsou často prezentovány jako dějiny mužů, kteří skrze bojiště třicetileté války povznesli rodové prapory mezi habsburskou elitu. Až příliš se ale při těchto úvahách zapomíná na manželky, matky či dcery, jež nezanedbatelný nově nabytý ekonomický a sociální kapitál často přetvářely v kulturní hodnoty. Dobrým příkladem je také pomezí Karlovarského a Plzeňského kraje, kde se v daném období nacházely reprezentativní rezidence nejen vévodů sasko-lauenburských, ale i Kokořovců z Kokořova, Lažanských z Bukové nebo Michnů z Vacínova. Příspěvek se proto bude zabývat představitelkami těchto rodin v 17. a 18. století a pokusí se nastínit jejich význam z pohledu kulturní historie.

Sobota 15.09. 2018

Mgr. Zdeňka Čepeláková, Spolek přátel města Ostrova

Františka Sibylla Augusta – princezna a markraběnka

Anotace: Princezna Františka Sibylla Augusta Sasko-Lauenburská (1675 – 1733) a pozdější markraběnka bádenská představuje mimořádnou barokní osobnost, jejíž život a působení se významně váže i k historii města Schlackenwerthu – Ostrova. Její biografii zpracovali velmi fundovaně historička Prof. Dr. Anna Maria Renner (1895 – 1983) a Dr. Hans Georg Kaack, archivář muzea v Ratzeburgu – oba se zabývali velmi podobně archivním fondem ostrovského panství. Další informace poskytly historiografické publikace Dr. Antona Gnirse. Řada drobnějších životopisných detailů byla získána ještě dodatečně z uvedeného archivního fondu. Souhrn všech badatelských výsledků vydává nejen portrét této mimořádné ženy, ale i charakter doby, v níž žila a působila.

Mgr. Lubomír Zeman, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Lokti

Princezny sasko-lauenburské, Anna Marie Františka a Františka Sibylla Augusta, jako zakladatelky. Stavební činnost, ve které se zračil stesk po rodném Ostrově.

Anotace: Obě dcery vévody Julia Františka Sasko-Lauenburského, Anna Marie Františka (1672 - 1741) a Františka Sibylla Augusta (1675 - 1733), se staly mimořádnými osobnostmi své doby. Anna Marie Františka, která zdědila po svém otci severočeská a středočeská panství, těžce nesla sňatek své mladší sestry s nápadníkem, určeným pro ni. Byla to velice aktivní žena a energická správkyň svých statků, kde vyvíjela rozsáhlou stavební činnost. Ve svých stavebních podnicích se chtěla vyrovnat svému rodnému Ostrovu a se svojí sestrou

Františkou Sibyllou Augustou po celý život neustále soupeřila. V jejích stavbách doznívá sasko-lauenburská architektura v příznačných rysech tak, jak je známe z Ostrova. Stejně tak se prosazovala jako zakladatelka i Františka Sibylla Augusta, zejména když převzala za svého chotě Ludwiga Wilhelma, markraběte bádenského, zemi i rodové statky. Po přesídlení markraběcí rodiny s dvorem do Rastattu v roce 1705, přecházeli do Bádenska spolu s vrchností rovněž i stavitelé, umělci a řemeslníci, kteří se podíleli na budování tamní rezidence. Stesk po rodném Ostrově vedl Františku Sibyllu Augustu v Bádensku k budování řady staveb ve stejném duchu, jako v Ostrově, aby jí její milovaný domov připomínaly. Ostrov se tak stal zdrojem nových forem uměleckého vývoje až v dalekých krajích na jihozápadě Německa. Obě ženy, ostrovské princezny, tak vstoupily do evropských dějin.

Dr. Markus Zepf, Bachův archiv v Lipsku

Čechy na Horním Porýní. Doba vlády markraběnky Františky Sibylly Augusty Bádenské.

Anotace: Když mladá markraběnka Františka Sibylla Augusta Bádenská poprvé opustila její český domov Schlackenwerth a vydala se směrem k Hornímu Porýní, poznala tam zničenou zemi. S pomocí příjmů z jejích českých majetků a stavitelů, kteří přesídlili na Horní Porýní, mohl Ludwig Wilhelm Bádenský svoje panství od roku 1697 pozvolnými kroky opět oživovat. Po jeho smrti v roce 1707 převzala tehdy 32 letá markraběnka na dvě desetiletí vládu. Působivým způsobem se jí podařila přestavba za pomoci umělců a řemeslníků z Čech. Tak dodnes poukazují zámek Favorite a v srdci Rastattu ležící zámecký kostel, ale i Einsiedelská kaple na propojení markraběnky s jejím českým domovem. V přednášce budou osvětleny jak politické, tak kulturní elementy doby za její vlády.

Sigrid Gensichen M. A., historička umění, Dossenheim u Heidelbergu, Německo

Mezi Schlackenwerthem a Rastattem: Makraběnka Františka Sibylla Augusta Bádenská (1675-1733).

Anotace: Dcera vévody Julia Františka Sasko-Lauenburského a dědička české rezidence Schlackenwerth vyrostla jako mladá říšská kněžna v prostředí, které formovalo její sebevědomí a ovlivnilo její poručenskou vládu v baden-bádenské rezidenci v Rastattu, ale i její život poté ve vdovském sídle v Ettlingenu. Velké množství staveb postavených z jejího popudu, kráší dodnes Rastatt a jeho okolí. Je patrné, že se jedná převážně o sakrální stavby. Právě poručensky vládnoucí vdovy využívaly náboženství často pro reprezentaci svého panství. Formy zbožnosti, které jsou patrné na těchto stavbách, jejich vybaveních a archivních pramenech o jejich využití, ukazují v mnoha ohledech na jejich český a habsburský charakter. Rozvedena budou témata vzniku, změny a významu specifické zbožnosti markraběnky na základě těchto staveb a pramenů.

Univ. Prof. Dr. Eckhard Wirbelauer, Univerzita ve Štrasburku, Francie

Schlackenwerth v Rastattu? Vybudování kaple Panny Marie Einsidelnské v Rastattu 1715.

Anotace: Jak se vzpomínky na architekturu mateřské země z dětství a mládí Františky Sibylly Augusty staly vzorem pro budoucnost v Rastattu.

PhDr. Milan Svoboda, Ph.D. , Katedra historie, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci

Kateřina hraběnka Schliková, provdaná z Redernu (1564 – 1617). Šlechtična sklonku renesance a její životní role.

Anotace: Hraběnka Kateřina Schliková, provdaná r. 1582 za významného válečníka z evropských bojišť, Melchiora z Redernu (1555–1600), byla jednou ze čtyř osobností rodu Schliků, jež s lutersky orientovanými svobodnými pány z Redernu uzavřely manželský svazek. Vedle svých sourozenců a dalších příbuzných (Alžběty, Anny Marie a Kateřiny Eleonory Schlikové, Štěpána a Albína Schlika), soustředěných na přelomu 16. a 17. věku převážně na libereckém zámku, však právě Kateřina nejvýrazněji vynikla v místě svého prvního nového bydliště, na Frýdlantu, a po roce 1591, resp. 1601 i na Liberci. S nevšedním vypětím sil během 35 let pobytu v nových domovech na severu Čech zastoupila všechny sociální i „profesní“ role, do nichž se během svého manželství a pak i vdovství dostala. Příspěvek představí urozenou paní z různých úhlů včetně pozdější kritické reflexe její osobnosti ve vlastivědném bádání německém i českém a v pověstech z 19.–20. století.

Kulatý stůl a diskuze k tématům

Změna programu vyhrazena